

Martyna Milewska

Elbląg. Klasztor dominikański

Informator Archeologiczny : badania 11, 221-223

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOBOZYCE
woj.krakowskie
Zamek

Museum Żup Krakowskich
Wieliczka

Badania prowadził dr hab. Antoni Jodkowski.
Finansowało Museum Żup Krakowskich Wieliczka.
Osada wielokulturowa i ruiny średniowiecz-
nych szkołań obronnych.

Zamek usytuowany jest na wsgórszu prawego brzegu Raby, s
dobrą widocznością na dolinę rzeki. Badania wykopaliskowe pro-
wadzone były w ub. latach przez Museum Archeologiczne w Kra-
kowie. Celem badań w br. było ustalenie chronologii nastarszych
murów obronnych, ich rozplanowania przestrzennego i stratygra-
fii nawarstwień kulturowych na wzbórszu zamkowym.

Odkryto piec s kominem pochodzący z XV i XVI w., który
był sbudowany s kamieni i cegły palcówki układanej na szabeej
saprawie glinianej. W rsucie poziomym posiadał kształt pro-
stokąta o wymiarach 305 x 130 cm. i przylegał do południowej
i wschodniej ściany pomieszczenia mieszkalnego tzw. dużej izby.
Sklepienie pieca, pierwotnie sapersne kopułowe, uległo całkowite-
mu zniszczeniu. Piec posiadał połączenie s kominem usytuowanym
po zewnętrznej stronie południowej ściany izby, na dziedzińcu
zamku górnego. Komin był sbudowany w całości s kamieni, w rsu-
cie poziomym kształt prostokąta o wymiarach 160x125 cm. Wew-
nątrś otworu kominowego na poziomie sklepienia pieca znajdowa-
ły się resztki masowy śelaznej w postaci silnie skorodowanych
płyt.

Drugim obiektem przebadanym w br. było wnętrze piwnicy
w północno-zachodniej osędi zamku, przesnaczonej do obudowy
w najbliższych latach.
W wypełnisku o miąższości 30-50 cm, szałegającym na oalinię,
odkryto ceramikę kultury żużyokiej /na wtórnym słożu/, wczes-
nośredniowieczną i średniowieczną. Zabytki pozwalają datować
wypełnisko na XIV początek XV w.

Badania będą kontynuowane.

ELBLĄG
Klasztor dominikański

PF Pracownie Konserwacji
Zabytków Pracownia Archeo-
logiczno-Konserwatorska
Oddział w Warszawie

Badania prowadziła mgr Martyna Milewska. Finan-

sował WKZ w Elblągu. Drugi sezon badań. Średniowieczny klasztor dominikański /od drugiej połowy XIII wieku/.

Po rocznej przerwie kontynuowano rozpoczęte w roku 1975 badania na terenie zabudowy klasztornej, w celu zlokalizowania nieznanych partii założenia klasztornego. Wytyczono trzy wykopy o łącznej powierzchni 38 m², oznaczone numerami od 3 do 5:

Wykop 3 - usytuowano przy wschodniej ścianie zachowanego zachodniego skrzydła klasztornego od strony dziedzińca, w miejscu nieznacznego załamania się lico budynku. Sugerowało ono niejednocześnieść tej części zabudowy. Odsłonięcie partii fundamentowych budynku zaprzeczyło jednak tym przypuszczeniom. Fundament, sadowiony około 340 cm poniżej obecnego poziomu użytkowania terenu w bagnistym calcu, budowany był do poziomu około 270 cm z dużych kamieni narzutowych spojonych gliną, wyżej zaś z cegieł spojonych zaprawą wapienną. Do fundamentu dostawiona była ścianka ceglana szerokości około 30 cm, za którą odsłonięto ostrołukowe sklepienne przejście, wysokości około 220 cm. Było to zapewne pierwotne wejście do przyziemnych kondygnacji skrzydła klasztornego. Zamurowanie go jeszcze w średniowieczu wiązało się być może ze zmianą koncepcji użytkowania budynku. W górnych partiach nawarstwień późnośredniowiecznych odsłonięto dwa prostokątne paleniska ceglano kamienne, jednakże na różnych poziomach. Jedno z nich nosiło ślady poziomej obudowy drewnianej. Interpretacja bliższej funkcji tych obiektów nie jest w tej chwili możliwa.

Najstarsze nawarstwienia kulturowe, które datować można na drugą połowę XIII, XIV i XV wiek, dostarczyły materiałów zabytkowych w postaci ułamków naczyń ceramicznych, kamionkowych i przedmiotów żelaznych. Na uwagę zasługują bardzo liczne znaleziska ścianek skór oraz fragmentów zniszczonego obuwia. Ich zagęszczenie w jednej tylko warstwie oraz zgrupowanie na wprost odsłoniętego wejścia do budynku sugerować może, iż wewnątrz działał warsztat szewski, z którego odpady wyrzucano bądź wyłatano na zewnątrz.

Nawarstwienia nowożytnie /XVI - XVIII wiek/ przyniosły daleko mniejszą liczbę ułamków naczyń polowanych, pseudomajolikowych, szklanych oraz szkła okiennego.

Wykop 4 i 5 - założono na dziedzińcu klasztornym, w celu uchwycenia zarysu i zasięgu fundamentów odsłoniętego fragmentarycznie w roku 1975 tzw. "domu spowiedniego". W wykopie 4 natrafiono na fundament, który wiązać należy z zachodnią ścianą tego budynku, w wykopie 5 - ze ścianą północną. Obydwa budowane były i sadowione analogicznie, w bagnistym calcu, około 360 cm poniżej obecnego poziomu użytkowania terenu. Do poziomu około - 320 cm wznoszone były z dużych kamieni narzutowych spojonych gliną, wyżej zaś z cegieł spojonych zaprawą wapienną. Oparto je na łukach arkadowych, wzmacniających konstrukcję fundamentu w bagnistym podłożu. W wykopie 5 odsłonięto także dostawiony od północy do ściany "domu spowiedniego" fundament ceglany niezidentyfikowanego dotąd budynku z północnego skrzydła zabudowy klasztornej. Sadowiono go nie w calcu, lecz w średniowiecznych warstwach kulturowych, około 340 cm poniżej obecnego poziomu tere-

nu, na jednej tylko warstwie kamieni. W tym samym wykopie na głębokości około - 350 cm odsłonięto ruszt drewniany ułożony z dwóch warstw leżących na sobie poprzecznie desek, szerokości około 40 cm. Około 100 cm wyżej odsłonięto klepisko gliniane, grubości około 5 cm. Zarówno ruszt jak klepisko są zapewne pozostałością zabudowy średniowiecznej, wcześniejszej od odsłoniętych w wykopie fundamentów.

Nawarstwienia kulturowe w wykopach 4 i 5 zawierały znaleziska późnośredniowieczne /2 połowa XIII - XV w./, oraz nowożytnie /XVI - XVIII wiek/. Były to ułamki naczyń ceramicznych, szklanych, szkła okiennego, fragmenty przedmiotów żelaznych oraz duża liczba kości zwierzęcych.

Materiały znajdują się w Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ w Warszawie.

FROMBORK
woj. elbląskie
Stanowisko 4
kaplica św. Anny i
szpital św. Ducha

Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Elblągu

Badania prowadzili mgr Maria Dąbrowska, mgr Mirosława Gajewska, doc. dr Jerzy Kruppé /autor sprawozdania/. Trzeci sezon badań. Teren przyszpitalny i wnętrze szpitala XV - XVIII w.

Po rocznej przerwie wznowiono prace z szeroko zakrojonym programem badań. Objęto nimi przede wszystkim wnętrze budynku szpitalnego oraz częściowo przyległy do niego teren od zachodu i południa. Prace wewnątrz szpitala miały charakter rozpoznawczy, gdyż dotychczas nie było ono dostępne dla badań. W nawie zlokalizowano 2 wykopy, w których odsłonięto posadzkę ceglana. Wiązać ją należy z poziomem użytkowania budynku wzniesionego w drugim dziesiętku lat XVI w. Pod posadzką zalegała na piaszczystym calou cienka warstwa z zawartością fragmentów naczyń późnośredniowiecznych, być może z XV w.

W wykopie zlokalizowanym w bliskości przejścia do kaplicy św. Anny zaobserwowano w posadzce prostokątną, starannie wstawioną łatę. Po zdjęciu cegieł w toku eksploracji natrafiono na drewnianą trumnę bez wieka zorientowaną po osi wachód-zachód. Zawierała ona całkowicie zetlały szkielet prawdopodobnie męzczyzny. Dzięki bujnym, rudawym włosom zachowała się część kaloty. Nie stwierdzono żadnego wyposażenia, co uniemożliwia wydatowanie pochówku.

Eksploracja całej powierzchni przedsionka i części nawy pod chórem doprowadziła do odsłonięcia ceglanych relikwów wcześniejszego założenia architektonicznego. Natrafiono na korytarz piwniczny oraz schody prowadzące z poziomu parteru jak też na dwa pomieszczenia odchodzące na południe od wspomnianego korytarza.